

Κάστρο Γλύφας - Δυτική Λοκρίδα

Προβλήματα ταύτισης και νέες προτάσεις

Το κάστρο της Γλύφας

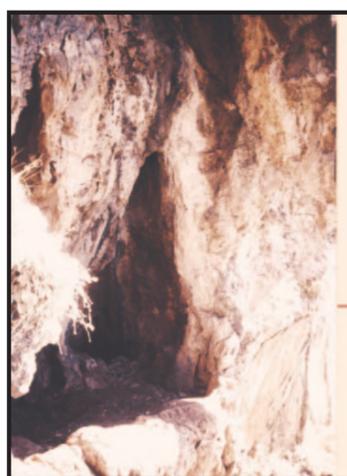
2. Ο χάρτης του νέου Ανακάρσιδος σημειώνει στην ίδια θέση την «Πόλιν» της Ιστορίας του Θουκυδίδη -όνομα που, όπως παρατηρεί ο Lerat, δηλώνει το διοικητικό κέντρο μιας σειράς κωμών. Η Γλύφα παρουσιάζει οχύρωση των πρώιμων ελληνιστικών χρόνων με δύο περιβόλους, έναν εσωτερικό περίβολο με ημικυκλικούς πύργους και έναν εξωτερικό, που σώζει στην Β πλευρά του τα θεμέλια δύο μεγάλων ορθογώνιων πύργων. Η τοικοδομία του κάστρου της Γλύφας είναι, κατά σημεία, "αχεδόν ισοδομική, με τραπεζοειδείς λί-

Αγγείο από την ανασκαφή Καπεντζών

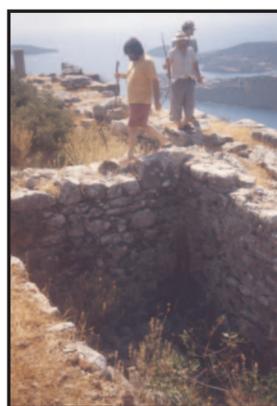

Τα τείχη του κάστρου μετά τους καθαρισμούς

Το σπήλαιο

3. Ο Πausανίας, φθάνοντας στην Λοκρική πόλη Οιάνθεια, δίνει στα "Φωκικά" του (Πausανίας Χ,38) την εικόνα ενός άλσους όπου βρίσκεται ναός αφιερωμένος στην λατρεία της Αρτέμιδος και κάνει αναφορά στις «εξιτήλους γραφάς» του ναού αυτού: Το Ιερό συναντούσε κανείς σε μικρή απόσταση από έναν λιμένα (και τον εκεί ευρισκόμενο ναό της Αφροδίτης) -και μάλιστα ανεβαίνοντας σε ψηλότερο απ' αυτόν σημείο. Η επίσκεψη στο Ιερό της Αρτέμιδος ήταν, φαίνεται, ο κύριος στόχος του περιηγητή. Ένα μικρό σπήλαιο με λαξευμένο δάπεδο, στη Δ κλιτύ του κάστρου μας, ίσως να ήταν εκείνο που στέγαζε αυτή τη λατρεία: Το σύνολο της περιγραφής του περιηγητή ταιριάζει πολύ στην τοπογραφία της Γλύφας. Στην Γλύφα, επιπλέον, έχει ανακαλυφθεί επιγραφή με το όνομα της Βασιλείας -που αποδίδεται τόσο στη θεά Ήρα όσο και στη θεά Άρτεμη (I.G. IX, 659 -3ος-2ος αι.π.Χ.). Άλλο σημαντικό τοπογραφικό στοιχείο εί-

Η δεξαμενή

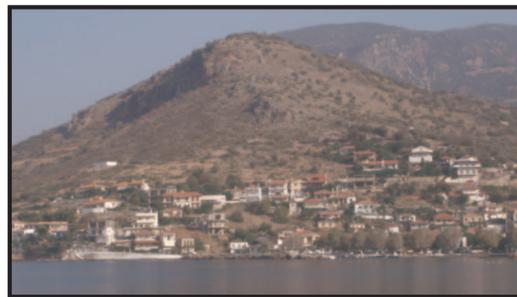
ναι η κτιστή υπόγεια υδατοδεξαμενή εντός του εσωτερικού περιβόλου, που είναι ανάλογη με εκείνη του κάστρου του γειτονικού Ευπαλίου Δ Λοκρίδας. Τα νεώτερα αυτά στοιχεία, οδηγούν στην ταύτιση της οχύρωσης της Γλύφας με εκείνη της αρχαίας Οιάνθειας.

Η περιοχή του λιμένος

1. Στη δυτική πλευρά της Εσπερίας Λοκρίδας - στο λόφο "Παλιόκαστρο" του Δ.Δ. Γλυφάδας του Δήμου Τολοφώνας, στην περιοχή έναντι του νησιού Τροιζόνια- βρίσκεται το σημαντικότερο κάστρο της παραλιακής Δ Λοκρίδας και ένας από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους μεταξύ Γαλαξειδίου και Ναυπάκτου. Το 2003 και το 2004 η Ί.Ε.Π.Κ.Α. Δελφών, ακριβώς λόγω της εξέχουσας σημασίας του χώρου, προχώρησε σε καθαρισμό της παλαιάς -εν μέρει λιθόστρωτης- ατραπού που οδηγεί στην κορυφή του κάστρου, σε καθαρισμό των τειχών και στην σήμανση του αρχαιολογικού χώρου.

Το κάστρο της Γλύφας από τα Τροιζόνια

Καθαρισμοί και σηματοδότηση ατραπού που οδηγεί στο κάστρο

↑ Αιμασσία στην ιδιοκτησία Γ. Καπεντζών →

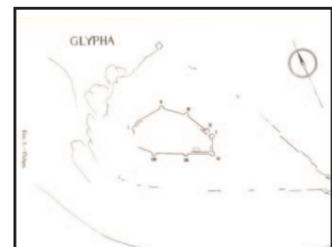
τους" και "πολυγωνική". Αμέσως προς Β του εξωτερικού περιβόλου -και σε ολόκληρη την έκταση της Β και της ΒΑ κλιτύς του κωνικού υψώματος, επάνω σε επίπεδα κατοίκησης του ενός ή περισσότερων στρεμμάτων, που υποστηρίζονται από μεγάλα αναλήμματα με πολυγωνική τοικοδομία [αρχ.«αιμασσία»]-εκτείνεται ο οικισμός της Γλύφας. Τα επίπεδα αυτά διαιρούνται σε μικρότερες πεζούλες που, με την σειρά τους, υποστηρίζονται από μικρότερα αναλήμματα. Δύο απ' αυτά τις πεζούλες, στους ΒΑ πρόποδες της Γλύφας -εντός της ιδιοκτησίας Γ.Καπεντζών- ανασκάφηκαν το 2006: Στην πρώτη -κάτω από δέκα, μόλις, πόντους κόμα- εμφανίσθηκε η κεράμωση μιας οροφής, η οποία θα κατέπεσε μαζί με την ξύλινη υποδομή της σε ένα λιθόστρωτο δάπεδο (ανάμεσα στους κεράμους κορινθιακού τύπου βρέθηκαν και ηγεμόνες στρωτήρες). Η μελαμβαφής κεραμική χρονολογεί το κτίσμα αυτό (μια οικία, δίχως αμφιβολία) στους ελληνιστικούς χρόνους. Από το δεύτερο πατάρι, που έχει πήλινο δάπεδο, προέρχεται ένα μεγάλο αγγείο των Μεσοελλαδικών, ίσως, χρόνων.

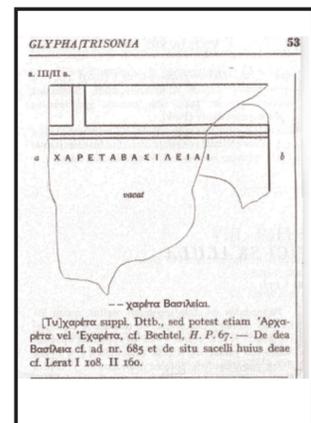
Κέραμοι από την οροφή κτιρίου (ανασκαφή Καπεντζών)

Χάρτης και κάτοψη των τειχών (Lerat 1952)

Η επιγραφή με το όνομα της θεάς Βασιλείας

Θεμέλια προϊστορικού κτιρίου και λεπίδα οφινανού (θέση Δαφνοχώρι, Γλύφα)

4. Τα κάστρα της δυτικής ομάδας της Εσπερίας Λοκρίδας (όπως είναι η Γλύφα) πρέπει να δημιουργήθηκαν, αρχικά, στους αρχαϊκούς χρόνους -όταν η παρουσία Λοκρών εποίκων στην περιοχή δεν ήταν σημαντική σε σχέση με εκείνη των προϊστορικών κατοίκων (που θα απετέλεσαν, επίσης, μέρος του πληθυσμού των ιδρυομένων πόλεων). Οι χώροι κατοίκησης στα περίχωρα των κάστρων, όπως δείχνουν τα ευρήματα της Γλύφας, θα δέχθηκαν μεγαλύτερους πληθυσμούς κατά τα τέλη του 4ου ή τις αρχές του 3ου αι.π.Χ. -όταν και θα ολοκληρώθηκε η πολιτειακή και πληθυσμιακή ζύμωση στην "δυτική ομάδα" των Εσπερίων Λοκρών.